

*Зайченко В. В., д.е.н., професор;
Мездрін В. М.,
здобувач третього (науково-освітнього) рівня вищої освіти
ступеня доктора філософії
Центральноукраїнський національний технічний університет
м. Кропивницький*

ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ СТІЙКОСТІ ПІДПРИЄМСТВ В УМОВАХ ТЕХНОЛОГІЧНИХ ПЕРЕТВОРЕНЬ

У сучасному глобалізованому середовищі підприємницька діяльність здійснюється в умовах постійних трансформаційних змін, спричинених економічними, екологічними та технологічними чинниками. Компанії стикаються з безпрецедентними викликами, серед яких слід виокремити динамічну нестабільність світових ринків, стрімкий розвиток цифрових технологій, зростання конкуренції, загострення кліматичних криз та посилення вимог до соціальної відповідальності бізнесу.

Ці обставини формують потребу в нових, гнучких і інтегрованих управлінських підходах, здатних забезпечити стійкість підприємства до зовнішніх шоків і кризових явищ. У цьому контексті економічна стабільність виступає не лише як фінансовий критерій успішності, але й як ключова складова стратегічного управління. Вона характеризує здатність підприємства забезпечувати безперервність операційної діяльності, підтримувати інвестиційну привабливість та зберігати конкурентоспроможність за умов нестабільного середовища.

Економічна стабільність підприємства означає наявність здатності протистояти багатовекторним викликам – економічним, екологічним, технологічним і політичним – з одночасним збереженням здатності генерувати стабільний дохід і реалізовувати стратегічні цілі. У контексті сталого розвитку це поняття охоплює не лише короткострокову адаптацію, але й забезпечення довготривалої рівноваги між ресурсами, ризиками та результатами діяльності [1].

Складовими сталого економічного розвитку є три ключові компоненти: фінансово-економічна, операційна та стратегічна стійкість.

1. Фінансово-економічна стабільність відображає спроможність підприємства підтримувати платоспроможність, генерувати достатні грошові потоки та ефективно керувати капіталом за умов економічної волатильності [3].

2. Операційна стійкість характеризується здатністю підприємства ефективно організовувати та підтримувати основні виробничо-управлінські процеси, зберігаючи продуктивність і ефективність за умов змін у попиту, ресурсному забезпеченні або технологічному середовищі [3].

3. Стратегічна стійкість визначає здатність компанії до розробки, коригування та реалізації довгострокових цілей з урахуванням глобальних трендів, внутрішнього потенціалу та зовнішніх викликів. До цього аспекту належать: стратегічне планування, аналітика конкурентного середовища,

прогнозування змін попиту, впровадження інновацій, а також постійне оновлення продуктових ліній.

Проведені нами дослідження показали, що на сучасному етапі технологічні трансформації – включно з цифровізацією, автоматизацією, впровадженням штучного інтелекту та Інтернету речей (IoT) – кардинально змінюють бізнес-середовище, вимоги до управління ресурсами та характер конкурентної боротьби. Забезпечення економічної стійкості підприємств в таких умовах вимагає системного, поетапного та інтегрованого підходу, основними складовими якого є:

1. Діагностика внутрішнього та зовнішнього середовища. Першим етапом є аналітична оцінка зовнішніх загроз і внутрішніх можливостей підприємства у контексті технологічних змін. Проводиться з метою виявлення ступінь ризику й потенціал адаптації до нових технологій. Це включає:

- моніторинг інновацій у галузі;
- виявлення технологічних трендів (наприклад, перехід до Industry 4.0);
- аналіз конкурентного середовища;
- аудит технологічної інфраструктури підприємства;
- оцінку готовності персоналу до цифрових змін.

2. Формування антикризової й інноваційної стратегії. На основі діагностики формулюється стратегічна модель технологічної трансформації підприємства з урахуванням економічної безпеки та ресурсної стійкості. До ключових складових такої стратегії входять:

- цифрова трансформація бізнес-моделі;
- диверсифікація джерел доходу;
- технологічне оновлення основних фондів;
- створення інноваційної екосистеми;
- визначення КРІ технологічної ефективності.

Пріоритетом є досягнення гнучкості підприємства щодо впровадження інновацій без втрати операційної та фінансової стабільності [2].

3. Розвиток цифрової інфраструктури. Наступний крок – модернізація внутрішніх бізнес-процесів шляхом впровадження технологій:

- ERP-систем для інтеграції управлінських функцій;
- CRM для оптимізації роботи з клієнтами;
- автоматизованих виробничих ліній;
- хмарних платформ для управління даними;
- штучного інтелекту та аналітики для прогнозування ризиків і трендів.

Результатом цього етапу має стати підвищення ефективності, зменшення витрат і покращення якості управлінських рішень.

4. Управління персоналом в умовах цифровізації. Економічна стійкість неможлива без підготовки кадрового потенціалу до нових технологій. Тому підприємство повинно:

- впроваджувати системи навчання та перекваліфікації;
- стимулювати внутрішні інновації та креативність;
- формувати цифрову корпоративну культуру;

- залучати фахівців з IT, Data Science, кібербезпеки.

Таким чином досягається організаційна адаптивність, що є фундаментом для сталого розвитку.

5. Удосконалення фінансово-економічного управління. Для підтримки стабільності в умовах технологічної турбулентності потрібно оновити:

- систему бюджетування з урахуванням ризиків цифрових змін;
- фінансове планування в умовах технологічного циклу;
- інвестиційні підходи до цифрових активів;
- механізми управління витратами та грошовими потоками.

Таке фінансове моделювання дає змогу зберегти платоспроможність навіть у разі технічної невдачі або кризи.

6. Моніторинг, оцінка ефективності та гнучке коригування стратегії. Останній етап – побудова системи контролю й адаптації. Для цього використовуються:

- показники ефективності технологічних інновацій (ROI інвестицій у технології);
- індикатори операційної, стратегічної й фінансової стійкості;
- сценарне планування й SWOT-аналіз.

Суть етапу – забезпечити можливість постійного оновлення та адаптації стратегії відповідно до змін технологічного середовища.

Процес забезпечення економічної стійкості підприємств в умовах технологічних перетворень є багаторівневим і вимагає інтеграції стратегічного управління, цифрових інструментів, фінансової гнучкості та інноваційної культури. Тільки комплексне поєднання цих компонентів дозволяє підприємствам не лише адаптуватися до цифрових викликів, а й трансформувати їх у джерело конкурентних переваг.

Список використаних джерел:

1. Арєф'єва О., Титикало В., Коваленко Н. Економічний механізм забезпечення фінансової безпеки підприємств при нестабільності зовнішнього середовища. *Електронне наукове фахове видання «Адаптивне управління: теорія і практика»*. Серія «Економіка». 2023. Випуск 16(32). URL: <https://amtp.org.ua/index.php/journal2/article/view/593/502>.

2. Інноваційний розвиток підприємства. Підручник / за заг. ред. д-р. екон. наук, проф. Микитюка П. П. Тернопіль: ЗУНУ, 2023. 320 с.

Хахалєв Д., Гагарінов О. Економічна стійкість підприємств як основа сталого розвитку в умовах глобальних змін. *Scientific journal «MODELING THE DEVELOPMENT OF THE ECONOMIC SYSTEMS»*. 2024. Вип 3. URL: <https://mdes.khmnmu.edu.ua/index.php/mdes/article/view/392/376>.